

DANIELLE MAILLEFER

Întoarcerea Regelui Mihai

AMINTIRILE UNEI PRIETENE A FAMILIEI REGALE

Traducere din limba franceză de LUMINIȚA BRĂILEANU

Prefață de GEORGETA FILITTI

Revoluția

20 decembrie 1989. E trecut de miezul nopții. Dorm. Sună telefonul. Recunosc vocea reginei Ana a României și modul ei atât de personal de a se anunța.

— Alo, Danielle, eu sunt!

— Bună seara, doamnă.

— Poți să vii repede, te rog? Avem nevoie de dumneata.

România explodase. Din 17 decembrie, revolta zguduia Timișoara, și acum, pe 20 decembrie, unda de șoc lovise Capitala. Îmi dau seama că printre membrii familiei regale a României domnesc emoția și o agitație stăpânită.

În toiul nopții, sar în mașină și pornesc spre Versoix, aflat la cincisprezece minute de Geneva. Ajung la Villa Serena, reședința regelui Mihai și a reginei Ana a României, unde începe o aventură pasionantă, istorică.

Iar seara asta este cu totul specială. La București e revoluție!

Cu două luni în urmă, pe la sfârșitul lui octombrie 1989, principesa Margareta, o veche prietenă a mea, fiica cea mare a regelui Mihai și a reginei Ana a României, a trecut pe la mine, la Geneva. Câțiva prieteni de la Organizația Națiunilor Unite, buni cunoscători în materie de geopolitică, îi atrăseseră atenția asupra mișcărilor care agitau Europa de Est. Margareta hotărâse să-și dea demisia din postul de funcționară la FIDA¹ pentru a fi în preajma tatălui ei. Regele, care, după patruzeci de ani de exil forțat, a devenit

¹ Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (International Fund for Agricultural Development, IFAD) este o instituție specializată din sistemul ONU.

neîncrezător, se îndoia că în Est ar putea interveni o schimbare și era îngrijorat pentru fiica sa, care, în urma hotărârii luate, rămăsese fără niciun venit. Princesa persista însă în ideea că poate a venit momentul să facă ceva pentru țara ei. S-a sfătuit cu prietenii, a studiat situația, a trecut în revistă punctele tari și cele mai puțin tari ale familiei sale.

— Suntem destul de buni în multe domenii, dar relația cu presa este punctul nostru slab, mă anunță Margareta și mă întreabă apoi: Poți să ne ajuți?

La vremea aceea eram consultantă independentă, având în spate douăzeci și cinci de ani de experiență în comunicare și relații de presă.

Vizita Margaretei cădea tocmai bine: invitasem a doua zi la mine vreo douăzeci de jurnaliști din Geneva și din alte părți ca să discutăm, la o *fondue*, despre oportunitatea înființării unui club elvețian de presă la Geneva. Era exact ce îi trebuia: să cunoască oameni din presă. La masă, o plasez pe Margareta alături de corespondenta la Geneva și la ONU a cotidianului francez *Le Monde*, Isabelle Vichniac, o femeie micuță, dar mare militantă pentru drepturile omului. În timpul mesei, Margareta îi spune jurnalistei că i-a citit cu atenție toate articolele despre drepturile omului și adaugă: „Le-am și decupat ca să le păstrez ca referințe.” Sensibilă la această atenție, Isabelle o întreabă: „Pot să știu cu cine am plăcerea?” Când aude răspunsul, Isabelle sare în picioare și vine să-mi reproșeze: „De ce nu mi-ai spus că m-ai așezat lângă fiica regelui Mihai al României?” În seara aceea s-a legat o prietenie sinceră și statornică între jurnalista apărătoare a atâtor cauze, Isabelle Vichniac, și principesa Margareta a României.

La plecare, Margareta îmi mulțumește și mă întreabă: „Deci pot să contez pe tine?” Îi răspund: „Bineînțeles”, fără să bănuiesc amploarea și iminența pe care le va căpăta acest angajament.

Câteva săptămâni mai târziu, la 9 noiembrie 1989, lumea întreagă asista cu sufletul la gură la căderea zidului Berlinului și la deschiderea frontierelor spre Europa de Est. La jumătatea lui decembrie, România intra în iureșul revoluției. Peste mai puțin de o lună, la 18 ianuarie 1990, le însoțeam pe principesele Margareta și Sofia în prima călătorie în țara lor.

Istoria se pune în mișcare

Mă întorc la faimoasa noapte de 20 spre 21 decembrie 1989, când regina îmi telefonează la miezul nopții.

La Villa Serena, emoția este vizibilă. Îi găsesc acolo pe regele Mihai, pe regina Ana și pe principesa Margareta. Suntem numai noi. Fiecare este conștient că noaptea aceasta reprezintă un moment de cotitură, că Istoria s-a urnit din loc. Ne e foarte clar că, indiferent ce se va întâmpla, nimic nu va mai fi ca înainte. Rămân până a doua zi dimineată la reședința regelui și a reginei; telefonul sună încontinuu, mai ales din partea presei. Sub calmul olimpien al regelui ghicești o emoție adâncă. Ne uităm toată noaptea la televizor, schimbăm des canalele ca să aflăm cât mai multe. Regina înregistrează toate reportajele pe casete video, căci vom avea nevoie de ele când vom analiza situația. Regele primește telefoane de la oameni apropiați, de la membrii altor familii regale, se discută evenimentele.

Dimineata mă întorc acasă, la Geneva. Pe vremea aceea lucram ca persoană independentă și aveam o secretară care mă ajuta. Mă întorc cu ea la Villa Serena, îmi iau și calculatorul cu imprimanta. Să nu uităm că atunci, în 1989, oamenii nu dispuneau de echipamentele de astăzi. De pildă, calculatorul îl foloseam numai la editare de texte.

Ne instalăm împreună cu regina în salonaș. Redactăm câteva note, câteva documente de referință și mai ales răspundem la telefon. Regina se îngrijește de bufet ca să ne hrănească pe toți.

A doua zi, sosește din Statele Unite, unde își face studiile, principesa Sofia, cea de-a patra fiică a familiei regale. Fără să piardă vremea, telefonează în dreapta și în stânga și

găsește destule cunoștințe dispuse să o ajute să golească o sală de la subsolul vilei. Câteva birouri și etajere cumpărate de la Ikea transformă încăperea într-o cameră de lucru, centrul de comandă al acțiunilor viitoare. Situată pe înălțimile orașului Versoix, o localitate de pe malurile lacului Léman, Villa Serena este înconjurată de o grădină întinsă, în care este loc chiar și pentru un mic heleşteu. În salonul cu trei pereți de sticlă, scăldat într-o lumină minunată, canapelele galbene, largi și confortabile îl îmbie prietenoase pe vizitator. Pe măsuțe sunt risipite multe fotografii înrămate, bibelouri și amintiri de familie. Două splendide tablouri ale lui Philip Alexius de László, pictor britanic de origine maghiară, celebru pentru portretele unor personalități regale de la începutul secolului al XX-lea, îi reprezintă pe regina-mamă Elena și pe rege în tinerețe.

Într-un garaj mare, lipit de vilă, în dreapta, își are regele faimosul atelier cu jeepuri – printre care și cel primit de la generalul Patton¹ – pe care le repară și le întreține cu grijă și multă pricepere. Familia regală locuiește la Villa Serena de doisprezece ani. Înainte, ocupa pe malul lacului o casă cu chirie, Villa Fantasia, pe care mi-o amintesc rece și umedă, dar care, pentru principese, rămâne și astăzi „acasă” prin excelență. Într-o zi, pe la sfârșitul anilor 1970, primesc un telefon de la regină: „Poți să vii, te rog? Aș vrea să-ți arăt ceva.” Ajung acolo și îmi povestește că, tot căutând o nouă locuință, l-a întrebat și pe poștaș și astfel a găsit o reședință „fantastică”, pe care vrea să mi-o arate. Este ceea ce noi numim o construcție de arhitect, modernă, joasă, pe mai multe niveluri și semiveluri, pe scurt, un labirint cu care regina s-a obișnuit repede, ca și cum ar fi locuit acolo de când lumea. Fostă reședință diplomatică, proprietatea era de vânzare. Și așa a ajuns Villa Serena locul atâtor evenimente istorice.

În primele zile ale lui 1990, regele și regina primesc o sumedenie de vizite, prieteni de tot felul, români din diaspora și elvețieni. Sunt cei care vin din amicitie, cei care „vor să dea sfaturi” și cei chemați de rege. Fără a mai socoti puhoiul de ziariști și de echipe de televiziune care îmi revin „de drept”. Eram uluită – de altfel, și regele îmi făcuse o remarcă în acest sens – de cunoștințele atât de aproximative ale ziariștilor în materie de istorie. Or, regele fusese suveranul României în două rânduri. A fost autorul loviturii de stat împotriva naziștilor. Dar ziariștii care telefonează sau care vin la Versoix nici măcar nu și-au dat osteneala să se informeze ce și cum.

¹ George Patton (1885–1945) a fost general al armatei S.U.A., cunoscut pentru prestația sa din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. A luat parte la campaniile militare din Africa de Nord, Sicilia, Franța și Germania, între anii 1943 și 1945 (n. red.).

Monarhie abandonată

Mă apuc să redactez la repezeală o notă informativă pentru uzul amicilor mei, ziariștii. Ei da, România a fost monarhie până în 1947. Situată la marginea de est a Europei, această țară îmbină și acumulează, în cultura, ca și în istoria ei, evoluția și mișcările Occidentului și Orientului. Din cauza poziției pe care o ocupă, tocmai la extremitatea Balcanilor, România nu atrage atenția decât atunci când se iscă vreo revoluție. Pe români, popor de oameni mândri, această amnezie a continentului îi jignește.

România a apărut la mijlocul secolului al XIX-lea ca rezultat al unirii celor două principate dunărene românești, Moldova și Valahia (Țara Românească), care și-au ales în același timp un singur domnitor, pe Alexandru Ioan Cuza. Reformele lui Cuza irită boierimea, dar și burghezia care începea să se înfiripe. Un complot (cărui înțelegerea radicalilor cu conservatorii îi va asigura sugestivul nume de „monstruoasa coaliție”) îl obligă pe principe să abdice șapte ani mai târziu. Puterea este preluată *ad-interim* de o locotenență domnească; se decide alegerea unui monarh străin care să nu fie legat de un grup sau altul din țară, în speranța de a menține unirea, de a pune capăt nesfârșitelor conflicte intestinale și de a evita altele pe viitor. Alegerea se oprește asupra lui Carol de Hohenzollern, care ajunge la București în mai 1866 și își ia numele de principele Carol. Atunci când, în 1877, rușii pornesc (încă un) război împotriva turcilor și, puși în dificultate, îi adresează principelui Carol apelul de a li se alătura, Carol vede în participarea armatei române la război o ocazie de a cuceri independența celor două principate dunărene românești. Victoria coaliției ruso-române îi aduce lui Carol titlul de rege în 1881,

iar țărilor românești le este recunoscută, nu fără dificultăți, independența prin tratatul de la San Stefano.

Din 1881 și până la abdicarea forțată a regelui Mihai I în decembrie 1947 din pricina comuniștilor, regatul României va fi monarhie constituțională după model occidental.

Lui Carol I îi urmează la tron nepotul său, Ferdinand I. În decembrie 1925, prințul moștenitor Carol, întâiul născut al regelui Ferdinand și al reginei Maria, renunță la prerogativele sale regale și părăsește țara împreună cu amanta lui. La moartea regelui Ferdinand, nepotul său, Mihai I, este încoronat rege pe 20 iulie 1927. Cum micul rege este în vârstă de doar cinci ani, țara va fi guvernată de o regență și de Parlament. Rezultatele acestei guvernări nefiind satisfăcătoare, o parte dintre politicieni doresc revenirea principelui Carol. Acesta se întoarce în România în iunie 1930, își „detronează” fiul și se proclamă rege sub numele de Carol al II-lea. Deși, sub domnia lui, România schițează pași în direcția modernizării, a dezvoltării unor industrii și cunoaște o înflorire culturală remarcabilă, Carol al II-lea nu își întemeiază domnia pe un program sănătos de guvernare, ci se înconjoară de o camarilă de industriași și oameni de afaceri care încurajează corupția, viciază viața politică și aduce regimul într-o stare de criză.

În 1938, al Doilea Război Mondial bate la ușă. România se trezește repede izolată între două mari puteri deloc „binevoitoare”, ca să nu mai vorbim de vecinii de la sud și de la vest, Bulgaria și Ungaria, care nu-și ascund intenția de a-și extinde teritoriul pe seama României. Țara care, cu douăzeci de ani înainte, se intitula cu mândrie România Mare este acum silită la dureroase cedări teritoriale. După un consiliu de coroană furtunos, la care predominaseră părerile militarilor, care au făcut cunoscut faptul că starea precară a armatei române nu era de natură să evite o catastrofă și mai mare, România se înclină în fața ultimatumului dat de URSS. Bizuindu-se pe pactul Ribbentrop-Molotov și fără a întâmpina nicio rezistență, sovieticii răpesc României Basarabia, Bucovina și ținutul Herța. Nordul Transilvaniei este cedat Ungariei prin Dictatul de la Viena impus României de șefii Axei, dornici să-și asigure sprijinul militar al Ungariei în vederea apropiatului război cu Sovietele. Regele își pierde orice credibilitate ca actor politic. Confruntat cu ostilitatea generală și cu amenințarea unei rebeliuni legionare, Carol al II-lea este nevoit să suspende, prin decret regal, Constituția din 1938, să restrângă prerogativele regale și să transfere dreptul de guvernare autoritară a statului generalului Ion Antonescu. Acesta îi cere suveranului să abdice în favoarea fiului său, Mihai, la 6 septembrie 1940. Carol al II-lea părăsește țara, pe care nu o va mai revedea niciodată. Moare în Portugalia în 1953.

Trădată din toate părțile, izolată, României îi rămâne o singură soluție: să se alieze cu Hitler. Decizia șefului statului, generalul Antonescu, se baza pe două convingeri: în primul rând, chiar și neutră, țara ar fi fost atacată de sovietici, care voiau să-i lovească pe nemți pentru a-i lipsi de prețioasa resursă a petrolului pe care România îl furniza din plin armatei Reichului; în al doilea rând, Antonescu voia să spele rușinea de a fi cedat o parte importantă a teritoriului național fără a schița cel mai mic gest de apărare. Or, Hitler îi garanta recuperarea acestor teritorii odată cu sfârșitul războiului. România avea datoria sacră de a spăla rușinea prin foc și sânge.

Urmând exemplul aliaților săi naziști și în contextul general european, generalul Antonescu va deporta numeroși evrei în lagărele din Transnistria, unde mai bine de 100 000 dintre ei vor muri de foame și de frig. Regele Mihai, în vârstă de douăzeci și trei de ani, pregătește minuțios o lovitură de stat menită să-l răstoarne de la putere pe șeful guvernului pronazist, care este arestat la 23 august 1944, să întoarcă armele împotriva aliatului de ieri și să înroleze armata română în tabăra Alianților. Deși americanii și britanicii se angajaseră să ajute România, cei care invadează țara în înaintarea lor victorioasă spre Berlin sunt sovieticii, prea puțin înclinați să vadă în aliatul din ajun al nemților un camarad de arme. Fideli intereselor proprii și dornici să grăbească sfârșitul războiului în Europa, aliații occidentali abandonează România în mâinile lui Stalin. Mihai I rămâne la post în ciuda vexațiunilor constante ale regimului comunist instaurat la 6 martie 1945 cu ajutorul neprecupețit al ocupantului sovietic. La sfârșitul lui decembrie 1947, regele este forțat să abdice, fiind șantajat cu executarea a o mie de tineri arestați în urma manifestației de susținere a regelui organizate de ziua lui, Sfinții Mihail și Gavril, pe 8 noiembrie 1945. Tânărul rege, de douăzeci și șase de ani, pleacă în exil în Anglia, apoi în Elveția.

La întrebările ziariștilor, din care reiese lipsa de informare, regele răspunde calm și cu răbdare, dar față de mine nu-și ascunde surprinderea. Trebuie să spun că ziariștii din Geneva sunt ceva mai bine informați, poate și fiindcă regele trăiește în zonă de atâția ani. Cu ei nu trebuie să țin o mică ședință de „briefing”, așa cum fac cu cei veniți de mai departe. Riscurile meseriei: unii dintre ei ajung cu 30–40 de minute întârziere (nu și cei experimentați, care sunt întotdeauna punctuali) și se simt jigniți dacă le atrag politicos atenția.

Îmi amintesc ziua când l-am așteptat la gară pe Frédéric Mitterrand, care lucra pe atunci la televiziunea franceză Antenne 2 și care era unul dintre ziariștii cel mai bine informați în legătură cu familiile regale și cu istoria lor.

În mașină, el îmi spune de-a dreptul: „Știți, am emoții la gândul că mă întâlnesc cu regele Mihai.” Îi răspund: „Și familia regală are emoții în legătură cu această întâlnire!” Numai că pentru rege este o plăcere să cunoască un ziarist care „și-a făcut temele” și ale cărui întrebări sunt mult mai pertinente și îndeamnă la reflecție.

Dintre elvețienii veniți să-l vadă pe rege chiar la începutul anului îmi amintesc de doi tineri aduși de Pierre Favrod-Coune, notar la Château d'Oex. Observator atent și pasionat al actualității și al istoriei „în desfășurare”, notarul presimțise în vara lui 1989 că, în România, lucrurile aveau să se precipite. Favrod-Coune îi convinge pe cei doi prieteni să meargă cu el în România timp de două săptămâni, în octombrie 1989. Băieții închiriază o mașină de la București și cutreieră țara, discută pe îndelete cu locuitorii, grație mai ales talentelor lingvistice extraordinare ale notarului. Acestea s-au petrecut cu două luni înainte de căderea „geniului Carpaților” și evenimentele conexe.

La întoarcere, Pierre Favrod-Coune îi scrie regelui Mihai, pe care nu-l cunoaște, ca să-i povestească despre vizita lor în România. Suntem în toamna lui 1989. Regele îi telefonează în persoană notarului pentru a-l invita la Villa Serena. Stabilesc o întâlnire pentru 6 ianuarie. Între timp, în România izbucnește revoluția, dar vizita este menținută. Favrod-Coune își amintește: „Regele ne-a primit foarte bine. Era îmbrăcat cu un hanorac de schi și ne-a rugat să nu ne dăm jos hainele deoarece, în casele românilor fiind frig, nici la ei nu se făcea focul. Regina ne-a oferit o cană de ceai, care a fost binevenită, căci, deși prin ferestre pătrundea soarele, în salon nu era deloc cald.”

Câteva luni mai târziu, Pierre Favrod-Coune a fost rugat de Margareta să devină membru al consiliului fundației sale. Și, ca un amănunt amuzant, peste șase ani, în ziua cununiei sale, Margareta și tatăl ei, regele, au sosit la biserica ortodoxă din Lausanne în frumosul Bentley bordo decapotabil (model S3, fabricat în 1965) al notarului. Desigur, notarul era la volan.

With love to Bucharest

Foarte curând, principesa Margareta mă anunță că va pleca în România și mă întreabă dacă sunt de acord să o însoțesc. Urmează să plecăm pe la mijlocul lui ianuarie, ceea ce înseamnă la mai puțin de o lună de la căderea dictatorului.

La început, programul prevede ca Margareta, împreună cu sora ei, Sofia, să plece în România cu o delegație destul de mare formată din personalități. A doua zi, când ajung la Villa Serena, aflu că s-a schimbat programul. Margareta va merge numai cu sora ei și cu unul sau doi români. Mă întreabă dacă vreau să organizez partea operațională a acestui program. Bineînțeles că accept, mi se pare fantastic să însoțesc două principese regale într-o țară care, atâta amar de vreme, nu a vrut să știe de ele. Deși am emoții mari și mă cam tem să-mi asum singură responsabilitatea întregii operațiuni. Un prieten îmi sugerează să-l rog pe Michel Amiguet, fost delegat general al Comitetului Internațional al Crucii Roșii (CICR), să ne ajute.

Mă întâlnesc cu Amiguet într-un bistro de pe Rue de Bourg din Lausanne. Îi prezint situația. Îi spun că toate cheltuielile sunt suportate de familia regală, dar că nu vom avea onorarii. E de acord? „În concluzie, îmi spune el, orice se poate: fie șederea noastră va fi complet ignorată de populație, fie principesele vor reprezenta ceva în România, și atunci vom avea mult de furcă.”

Așadar Michel Amiguet acceptă. Este un coechipier remarcabil. De altfel, principesa Margareta spune astăzi, când își amintește de vremurile acelea, că putea să înceapă o conversație cu Michel și s-o termine cu mine fără probleme. Această osmoză

profesională între mine și Michel s-a dovedit a fi extrem de benefică în situația incredibilă în care aveam să intrăm cu ocazia acestei prime vizite de zece zile.

Cele câteva zile care ne-au mai rămas le petrecem făcând pregătiri în vederea călătoriei sub îndrumarea Margaretei. Numele proiectului (dacă mai era nevoie!): *With love to Bucharest!* Obiectivul călătoriei: trimisă oficial de tatăl său, regele, principesa Margareta (însoțită de sora ei, principesa Sofia) călătorește pentru a învăța să-și cunoască țara, pentru a se întâlni cu oamenii, pentru a-i asculta și a raporta tatălui ei ce a văzut și a auzit. Misiune de recunoaștere. Margareta ar vrea să luăm trenul, dar planul se dovedește irealizabil, mult prea complicat. Este foarte probabil că presa internațională va relata evenimentul, dar că presa românească, mai ales cea guvernamentală îl va ignora. Ceea ce se va și întâmpla.

Directorul general al Hotelului Intercontinental din Geneva, domnul Herbert Schott, îmi dă o scrisoare de recomandare către omologul său de la Hotelul Intercontinental din București, pentru a garanta plățile legate de șederea noastră, în cazul în care, întâmplător, ne-am afla în pană de lichidități. Cum băncile și cărțile de credit nu funcționează încă, plec având la mine o sumă suficient de mare pentru a acoperi cheltuielile. Dar nu se știe niciodată! Oricum, scrisoarea lui Schott îmi dă o siguranță.

Joi, 18 ianuarie 1990! Să mai spun cât suntem de emoționați când decolăm de la Geneva la ora 10.40, cu un avion al companiei Swissair? Regele și regina ne-au condus la aeroport împreună cu Daniel și Monique Mottu, prieteni fideli ai cuplului regal și cei mai buni prieteni ai mei de foarte multă vreme. Serviciul de protocol al aeroportului îi conduce pe pistă și, în felul acesta, îi putem vedea prin hublou, ceea ce dă un plus de intimitate momentului. Moment magic, despre care ziaristul Frédéric Mitterrand, prezent în avion cu echipa lui de televiziune, va scrie în *Paris Match*: „După patruzeci de ani de exil, ultimul rege al României și soția lui le-au însoțit la aeroport pe principesa-moștenitoare și pe sora ei, plecate într-o călătorie plină de temeri și speranțe.”¹

Ne ocupăm locurile în avion, eu lângă Margareta, Sofia în fața noastră. În spatele nostru îi recunosc pe un ziarist și un fotograf de la cotidianul elvețian *Le Matin*. Mă întreb cum se face că au locuri exact în spatele nostru. De fapt, toți oamenii de presă care

¹ *Paris Match*, 8 februarie 1990.

ne însoțesc îmi dau o stare de liniște. Prezența lor ne va fi utilă, având în vedere că este o călătorie ca un test.

În timpul zborului, Margareta repetă discursul pe care urmează să îl țină în românește la sosirea pe pământul țării. Când avionul ajunge deasupra României, amândouă principesele sunt emoționate. Până și eu sunt emoționată. Ne uimește imensitatea câmpiilor pe care nu vedem case, „o deformare a omenescului”, remarcă Margareta¹. Sofia nu se dezlipește de hublou: „A fost un șoc teribil, va povesti mai târziu, ca o lovitură de măciucă.” Așa cum se întâmplă de multe ori în momentele de mare emoție, mintea noastră înregistrează amănunte rupte de context: Margareta își amintește de iepuri, o mulțime de iepuri care alergau pe pistă în timp ce avionul ateriza la București. Eu, în schimb, descopeream toate barăcile și militarii din jurul lor. Dar emoția și agitația sunt mai puternice decât grijile pentru siguranța noastră.

București, ora 15.50. La aeroport, o mulțime de oameni care ne așteaptă. În special presa internațională.

Știrea că două dintre fiicele regelui Mihai, care domnise în România înaintea comuniștilor, sosesc în țară face senzație. Semn că regele înseamnă încă ceva pe plan național și internațional. Cât despre mine, prezența presei mă liniștește. Cine ar îndrăzni să facă un gest necugetat cu atâția martori de față?

Datorită experienței căpătate în anii lucați în poliție², sunt obișnuită să mă aștept la orice și de aceea sunt întotdeauna vigilentă. Preocuparea pentru securitate mă face să ies prima din avion pentru a cântări din ochi situația. Mă liniștesc și mă dau la o parte. Dar cum principesele nu sunt cunoscute, apariția mea în prim-plan seamănă oarecare confuzie, lucru care mi se va reproșa la București.

Cele două principese coboară. Margareta mi-a povestit că, în momentul acela, a simțit că se întoarce acasă. Înainte, îmi spunea, se simțise peste tot un pic străină, un fel de „jumătate de persoană”, iar acum, brusc, era o persoană întregă. La ea acasă.

Presa internațională le așteaptă pe pistă. Era o zăpăceală de nedescris, își amintește Michel Amiguet. Sofia ține minte că sora ei o apucase zdravăn de umăr și că, în toată înghesuiala aceea, un fotograf căzuse; a vrut să-l ajute să se ridice, dar unul dintre noi nu a lăsat-o. „Eram și nu eram acasă la noi”, îmi va spune Sofia mai târziu.

¹ Politica lui Ceaușescu urmărea demolarea satelor pentru a mări suprafața de teren arabil.

² Am lucrat șase ani la poliția din Geneva ca specialistă în informații destinate publicului.

Cuprins

<i>Prefață</i> de Georgeta Filitti	5
Cuvânt-înainte	9
Revoluția	14
Istoria se pune în mișcare	16
O monarhie abandonată	18
With love to Bucharest	22
Adrenalina revoluționară	25
Nu trebuie ratată nicio ocazie	29
Protecția principeselor	32
Moștenirea Centrului de la Caux	34
O regină deosebită	37
Patruzeci și doi de ani în exil	41
Paște trist	43
Duino, o paranteză fermecată	46
1990, la un an de la revoluție	49
Fundația Principesa Margareta a României	54
A doua tentativă (istorică) a regelui, 25 decembrie 1990	59
Schimbare de direcție: mă despart de familia regală a României	67
21 septembrie 1996, căsătoria princiară	68
După (aproape) 25 de ani	70

Margareta și Radu: o poveste de dragoste!	75
Aniversările de la Palat	80
Mă întorc la căutarea adevărului „istoric”	84
Radu, acest principe atât de invidiat	89
O monarhie funcțională într-o republică constituțională?	95
Epilogul revoluționarilor	100
Anexe	104
Mulțumiri	107
Cronologie	109
Bibliografie	112
Index de nume	113